

Oponentský posudek na diplomovou práci Lucie Mansourové:

Výška postavy ženy v průběhu staletí

Hlavním cílem předkládané diplomové práce je sledování změn a porovnání tělesné výšky žen prehistorických a historických populací. Výška postavy byla stanovena na základě délky humeru a femuru metodou podle Bacha. Tělesná výška je závislá na mnoha faktorech, exogenních i endogenních. Z velké části je podmíněna dědičně, nezanedbatelnou roli hraje např. i výživa během růstu, což souvisí mimo jiné i s klimatickými podmínkami, v nichž člověk žije. Autorka se pokusila vysledovat i tuto závislost. Kromě toho si vytkla ještě některé dílčí cíle, jako je srovnání různých metod používaných ke stanovení výšky postavy a porovnání tělesné výšky žen a mužů v jednotlivých obdobích. Ve své práci vycházela autorka jednak z metrických údajů dříve zpracovaných souborů získaných v inventáři Antropologického oddělení Národního muzea a v archivu Katedry antropologie Masarykovy univerzity v Brně a jednak z rozměrů, které sama naměřila na souborech deponovaných v depozitářích Národního muzea v Praze a Moravského zemského muzea v Brně. Údaje z archeologických lokalit doplnila ještě o míry současné populace získané v Ústavu soudního lékařství Záchrané služby hl.m. Prahy.

Práce je rozdělena do 7 hlavních kapitol. Po úvodu následuje teoretická část s množstvím podkapitol. Charakteristiku studovaných archeologických období, která rozdělila do 13 resp. 14 skupin, doplňuje zajímavá kapitola o klimatu. Ovšem autorka na str. 11 uvádí, že sledovaná období začínají mladší dobou kamennou a končí příchodem Slovanů. Tento údaj je nepřesný, protože příchod Slovanů se datuje do 6. stol. n.l. a do práce jsou zahrnuty i soubory ze 13. století. Některé skupiny se také časově překrývají (skupina 11. a 12.), zde však autorka zamýšlela pravděpodobně spíše rozdělení regionální. Následující podkapitoly jsou věnovány popisu měřených kostí a určování pohlaví na kostře. Oceňuji velmi obsáhlý a podrobný výčet statistických ukazatelů a metod, které byly v práci použity. Teoretickou část uzavírá popis metod používaných ke stanovení tělesné výšky, které autorka dále porovnávala.

Těžiště práce tvoří praktická část, založená na statistických výpočtech, dále diskuse, kde postrádám více citací, a závěr. Přehled použité literatury čítá 38 položek, které však v textu nejsou všechny správně odcitovány (např. chybí citace č. 12, 15, 18, 19 atd.). V příloze je kromě seznamu grafů, tabulek a obrázků také tabulka naměřených hodnot, ke které uvádím několik poznámek. V kolonce Lokality je třeba uvádět přesný název – Kostel, Lesní školka, Severovýchodní předhradí není jasné (nejspíše Pohansko). Také do kolony Doba nelze uvádět např. Mikulčice nebo Pohanská Sl.

K zajímavým výsledkům autorka dospěla při srovnání různých metod stanovení výšky postavy. Nejvyšší hodnoty získala při použití Bachovy metody, následovala metoda Trotterové-Glesserové a nejnižší hodnoty poskytly výpočty podle Pearsona a Manouvriera. Při statistickém zpracování autorka nejprve vyloučila odlehlá pozorování a dále pracovala se zbývajících hodnotami. Také provedla test normality u všech skupin a na základě výsledku zvolila vhodný test k porovnání populačních průměrů. Nechybí ani test reliability měření. Hlavním výstupem bylo sledování výšky žen v průběhu staletí a její porovnání s výškou mužů. Autorka prokázala statisticky významnou závislost tělesné výšky jak na pohlaví tak na období. Zjistila také vyšší stabilitu tělesné výšky u žen než u mužů, u nichž tělesná výška kolísala v jednotlivých obdobích – největší „propad“ je patrný v období subboreálu u skupiny č.7. (za pozornost stojí zjištění, že u této skupiny tělesná výška žen vzrostla). Celkově vykazovala tělesná výška vzestupnou tendenci během staletí, s větším rozdílem u mužů než u žen. Dále byla potvrzena větší korelace délky femuru a tělesné výšky než délky humeru a tělesné výšky.

Závěr: Doporučuji diplomovou práci k obhajobě. Statistická část předkládané diplomové práce je provedena na velmi dobré úrovni, autorka splnila vytčené cíle. Větší pozornost měla být věnována správnému uvedení citací a přehlednějšímu vypracování souhrnné tabulky naměřených hodnot. Text je bez gramatických chyb, autorce bych však vytkla příliš časté používání některých nevhodných výrazů (např. „doba“ pro označení kultur a historických období).



RNDr. Petra Štránská